

IDEOLOGICKÉ PROMĚNY LÉČENÍ ZÁVISLOSTÍ V PSYCHIATRICKÉ NEMOCNICI V BOHNICÍCH

AT KONFERENCE SEČ 2022

MUDR. JIŘÍ ŠVARC, PH.D.
PSYCHIATRICKÁ NEMOCNICE BOHNICE,

V roce 1909 byl otevřen Královský český zemský ústav pro choromyslné v Bohnicích

Přes velkorysý počet pavilonů, umožňující v r. 1909 výjimečnou diferenciaci nemocných, žádný nebyl určen pro závislé pacienty (tehdy nešlo o nemoc).

Závislí byli označeni jako „psychicky vhodní a práce schopní nemocní,“ a byli již od roku 1904 hospitalizováni v rozestavěném ústavu a pracovní zapojeni do stavby a do pomocných provozů ústavu: Zahradnictví, zelinářství, údržba parku a komunikací, kuchyň, prádelna, dílny, úklid, administrativa, ústavní čerpací stanice vody, vodojem, kotelna, elektrárna, sklady, dílny, márnice, prosektura, hotel pro hosty, hřbitov...

V letech 1906 - 1912 bylo postaveno 28 léčebných pavilonů a zhruba stejný počet provozních objektů. Kromě hlavní administrativní budovy šlo o čerpací stanice pro zpracování užitkové vody z Vltavy, vodojemy, kotelnu, elektrárnu, kuchyni, prádelnu, sklady, dílny, márnici s prosekturou, zemědělský statek, obytné budovy pro personál, hotel pro hosty, vlastní hřbitov aj.

- Členění léčebných pavilonů: Pro klidné, méně klidné, neklidné, upoutané na lůžko, znečišťující se, postižené tuberkulózou, „zločiňák“ aj.
- Původní kapacita: **1774 lůžek**

Experimentální léčba závislostí

V chorobopisech PNB jsem nenalezl zmínky o léčbě závislostí, s nimiž se tehdy u závislých experimentovalo v USA či Rusku, např. léčba ECT, zlatem, LSD, prefrontální leukotomie – všechny tyto metody byly v Bohnicích užívány, nikoli však k léčbě závislostí

Roubíček: Experimentální psychózy, 1955

Roubíček: Therapeutic Effect of LSD, 1962

V Historii PNB Josefa Tichého se dočítáme eufemistickou větou „U alkoholismu se odvykání urychlovalo apomorfinem.“

Z chorobopisů však plyne, že apomorfin se neužíval ke zvládnutí odvykacího stavu, ale jako averzivní podmínění užívání alkoholu:

Po vypití alkoholu byl podán apomorfin za účelem vyvolání zvracení.

Protialkoholní ústavní léčby na základě výměru národního výboru

dle § 13 zákona č. 120/1962 Sb., o boji proti alkoholismu, účinnost 27. 12. 1962 - 30. 6. 1989:

„Jestliže se alkoholik řádně neléčí nebo ambulantní léčení nestačí a jestliže alkoholik odmítá podrobit se dobrovolně ústavnímu léčení, může mu povinnost podrobit se ústavnímu léčení uložit okresní národní výbor; dobu povinného ústavního léčení určí okresní národní výbor na návrh zdravotnického zařízení.“

- Od 1. 7. 1989 se jednalo o § 9 zákona č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, který byl zrušen Ústavním soudem v r. 1997 (nález č. 299/1997 Sb.).
- *Až do roku 2005 se na základě tohoto zákona ukládalo léčení ambulantní!*
- Podle prováděcí vyhlášky č. 187/1989 Sb., délku povinné ústavní péče navrhovalo zdravotnické zařízení, a to nejvýše v délce 11 měsíců. Podle vnitřních zvyklostí trvala nejméně 4 měsíce.

Ochranné léčení ústavní před r. 1990

se ukládalo z jiných indikací než v současnosti,
- prakticky všem závislým a psychopatům, kteří se dopustili trestného činu.